

Nr 30

Utlåtande i anledning av väckta motioner om karenstiden i fråga om sjukpenning för de yrkesskadeförsäkrade vid samordningen mellan yrkesskadeförsäkringen och sjukförsäkringen.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 154 i första kammaren av herr Augustsson *m. fl.* samt nr 248 i andra kammaren av herr Franzén *m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att sjukersättning för olycksfall i arbete eller vid färd till eller ifrån detsamma skall utgå från och med den dag olycksfallet inträffar samt att vederbörande lagutskott måtte utarbeta erforderliga ändringar i sjuk- och yrkesskadeförsäkringslagarna».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 248.

Gällande bestämmelser m. m.

I och med den nya yrkesskadeförsäkringslagen, vilken trädde i kraft den 1 januari 1955, har yrkesskadeförsäkringen samordnats med sjukförsäkringen. Samordningen innebär att personer, som är både sjukförsäkrade och obligatoriskt yrkesskadeförsäkrade, vid yrkesskada får ersättning från yrkesskadeförsäkringen först sedan viss tid, den s. k. samordningstiden, gått till ända. Under samordningstiden utgår som regel sjukhjälp från allmän sjukkassa enligt bestämmelserna i *sjukförsäkringslagen* för sjukdom i allmänhet. Samordningstiden omfattar tiden t. o. m. 90:e dagen efter olycksfallsdagen eller, om yrkesskadan uppkommit på annat sätt än genom olycksfall, efter dagen för skadans yppande. Om skadan medför rätt till livränta, upphör dock samordningstiden senast den dag livränterätten inträder.

Eftersom praktiskt taget hela befolkningen omfattas av den allmänna sjukförsäkringen, blir de samordningsregler, för vilka nu redogjorts, tillämpliga vid så gott som alla yrkesskador. Om yrkesskada emellertid drabbar någon, som inte är sjukförsäkrad, t. ex. en här i riket ej mantalsskriven

utlänning, griper yrkesskadeförsäkringen visserligen in redan från början, men även i detta fall löper en samordningstid på samma sätt som eljest. Under denna tid erhåller den skadade samma förmåner från yrkesskadeförsäkringen som han skulle ha åtnjutit från sjukförsäkringen, därest han omfattats av denna. Först därefter utgår ersättning med tillämpning av yrkesskadeförsäkringslagens regler.

Enligt den äldre lagstiftningen gällde i fråga om försäkringsförmånerna vid olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom bl. a. att om sjukdom uppkommit, som varat mer än två dagar efter dagen för olycksfallet resp. dagen för yrkessjukdomens yppande, sjukpenning utgavs fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen resp. yppandedagen så länge sjukdomen förorsakade förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en fjärdedel. Sjukpenningens storlek var beroende av den skadades årliga arbetsförtjänst under tiden närmast före olycksfallet resp. yrkessjukdomens yppande.

Motionerna

I motionerna erinras om de före samordningen gällande, förmånligare reglerna för de yrkesskadeförsäkrade, varefter motionärerna fortsätter:

I detta avseende är det en direkt och betydande försämring gentemot tidigare lagbestämmelser, då ersättning för olycksfall i arbete utgick redan från första dagen.

En lösning av denna fråga avtalsvägen har aktualiserats vid ett flertal tillfällen, men arbetsgivarparten har icke velat medverka därtill. Arbetsmarknadens parter synes vara av den uppfattningen att detta är en lagstiftningsfråga. Det vore därför rimligt, att genom en ändring i sjukförsäkringslagen göra ett undantag för samordningsramen, då det gäller olycksfall i arbetet, så att full ersättning utbetalades redan från olycksfallets första dag.

Tidigare behandling av förevarande fråga

Vid 1955 års riksdag behandlades frågan om samordningen mellan den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. I de likalydande motionerna I: 33 och II: 44 yrkades att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till vissa ändringar i olycksfallslagstiftningen. I dessa motioner framhölls, att samordningen mellan de ifrågavarande båda försäkringsformerna medfört vissa försämringar av detaljer i yrkesskadeförsäkringen. Motionärerna pekade bl. a. på att de yrkesskadade under samordningstiden själva fick betala viss del av kostnaden för läkarvård och antydde att detta kunde bli särskilt kännbart under den s. k. karenstiden, då någon sjukpenning icke utgick.

Andra lagutskottet hemställde i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr

31 år 1955, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, och anförde i anslutning till uttalande i motionerna att om man mildrade de av motionärerna påtalade olägenheterna genom att införa en kortare karenstid vid yrkesskada, det skulle innebära att samordningsprincipen finge uppgivas. Utskottet kunde därför icke finna denna väg framkomlig.

I de i *andra lagutskottets utlåtande nr 15 år 1956* behandlade motionerna I: 53 och II: 71 yrkades viss lagändring bl. a. i syfte att vid yrkesskada, som varat mer än två dagar, sjukpenning skulle utgå från dagen efter den då skadan inträffat och icke, som enligt gällande bestämmelser, först efter en karenstid av tre dagar. Utskottet avstyrkte motionerna under framhållande av bl. a. att utskottet icke kunde förorda, att man, i enlighet med motionärernas hemställan, utan föregående undersökning genomförde föreslagen genomgripande lagändring.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

I motionerna I: 5 och II: 8 vid *1956 års riksdag* föreslogs ändrade bestämmelser i fråga om beräkning av karenstid. Tre olika lösningar diskuterades i motionerna. Det första alternativet gick ut på att minska karensdagarnas antal eller helt slopa karensdagarna. Det andra innebar tillämpning av förmånligare regler vid olycksfalls- och yrkesskador. Enligt det tredje alternativet slutligen skulle genom lagstiftning vederbörande arbetsgivare förpliktas att betala sjukpenning för karensdagarna under samordningstiden.

Andra lagutskottet yttrade i *utlåtande nr 56 år 1956* i anledning av motionerna bl. a.:

Utskottet hyser alltjämt den uppfattningen att det av bl. a. ekonomiska skäl icke torde finnas anledning att nu genomföra en allmän minskning av karensdagarnas antal inom sjukförsäkringslagstiftningen. När det gäller att bedöma konsekvenserna för de yrkesskadeförsäkrade av samordningen mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna bör man enligt utskottets mening beakta, att samordningen för de yrkesskadade inneburit vissa betydelsefulla förbättringar i förhållande till vad som gällde enligt den tidigare lagstiftningen på området. Det är emellertid ofrånkomligt att den minskning av försäkringsförmånerna för de yrkesskadade, som karenstidens utformning medfört, i vissa fall kan bli ganska kännbar. För utskottet står klart att det är en ytterst svårlost fråga att, med bibehållande av den för sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna grundläggande samordningsprincipen, härutinnan åstadkomma en förbättring av de yrkesskadades försäkringsförmåner. Att samordningen ur skilda synpunkter är förenad med så stora fördelar att den i princip bör behållas är enligt utskottets mening ställt utom allt tvivel. Önskvärdheten av att på förevarande område en förbättring av de yrkesskadades förmåner kommer till stånd torde emellertid motivera att frågan om möjligheterna härtill, inom ramen för en bibehållen samordning i stort, göres till föremål för undersökning. Utskottet vill därför föreslå att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl.

Maj:t ville låta utreda möjligheterna till förkortning eller slopande av karenstiden vid yrkesskada i enlighet med det ovan anförda.

Riksdagen har i skrivelse nr 417 år 1956 hemställt i enlighet med utskottets utlåtande.

Riksdagens skrivelse har ännu ej föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I motionerna I: 269 och II: 340 vid 1958 års A-riksdag samt I: B 152 och II: B 241 vid samma års B-riksdag föreslogs, att sjukpenning skulle utgå till yrkesskadad för sjukdomsfall, som varade mer än tre dagar, och i så fall från och med dagen för insjuknandet (skadefallet eller skadefallets yppande). Sjukassorna skulle, i de fall där det finnes sannolika skäl för att yrkesskada föreligger, äga utbetala sjukpenningersättning med tre dagars relativ karenstid. I princip skulle icke ifrågakomma att återkräva vad en försäkrad erhållit för mycket på grund av att man felaktigt utgått från att yrkesskada förelegat.

Riksdagen avslog motionerna och motiverade, i enlighet med vad *andra lagutskottet* (utlåtande nr A 9/1958 och B 7/1958) uttalat, sitt beslut med att samordningen mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen vore förenad med stora fördelar samt att de förslag till lösning av samordningsproblemet, som framlagts i motionerna, skulle medföra avsevärda svårigheter vid tillämpningen.

Vid 1959 och 1960 års riksdagar återkom ovannämnda yrkande från 1958 års riksdagar (motionerna I: 167 och II: 218 resp. I: 468 och II: 577). Vidare yrkades i en motion (II: 576) att karenstiden helt skulle slopas för de yrkesskadeförsäkrade. I enlighet med vad *andra lagutskottet* (utlåtande nr 8) hemställt avslogs emellertid motionerna. Därvid hänvisades till de vid 1958 års riksdagar anförda skälen.

Utskottet

I föreliggande motioner hemställas om sådan ändring av gällande regler att yrkesskadad erhåller sjukpenning redan från och med första dagen. Motionsförslaget innebär ett uppgivande av samordningen mellan yrkesskadeförsäkringen och sjukförsäkringen genom att olika regler i fråga om karenstid skulle komma att tillämpas för yrkesskadefall och andra sjukdomsfall. Riksdagen har tidigare haft att taga ställning till förslag av liknande innebörd och därvid intagit den ståndpunkten att samordningen är förenad med så stora fördelar att den inte bör uppgivas. Denna ståndpunkt

äger enligt utskottets uppfattning alltjämt giltighet. Utskottet kan följaktligen inte biträda motionsförslaget och får därför hemställa,

att förevarande motioner, I: 154 och II: 248, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 mars 1961

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herr Birke, fröken Nordström, herr Eric Carlsson och fru Nilsson;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Wiklund i Stockholm, Fredriksson, fru Eriksson i Ängelholm*, herrar Björkman, Gustavsson i Alvesta* och Svensson i Kungälv.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.